Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 61. posiedzeniu Senatu
w dniu 25 czerwca 2026 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji Barbary Nowackiej

Szanowna Pani Ministro!

Zwracam się z prośbą o przedstawienie stanowiska Ministerstwa Edukacji Narodowej w sprawie narastających problemów związanych z zatrudnianiem specjalistów prowadzących przedmioty zawodowe oraz praktyczną naukę zawodu w szkołach branżowych i technikach, zatrudnianych na podstawie przepisów kodeksu pracy, a nie Karty Nauczyciela.

Od lat dyrektorzy szkół zawodowych sygnalizują trudności w pozyskiwaniu specjalistów posiadających aktualne doświadczenie zawodowe, niezbędne do kształcenia uczniów zgodnie z potrzebami rynku pracy. Jedną z istotnych przyczyn tego stanu są nierozwiązane problemy prawne dotyczące zatrudniania takich osób. W szczególności należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby zatrudniane jako specjaliści lub instruktorzy praktycznej nauki zawodu wykonują pracę bezpośrednio z uczniami wyłącznie w okresie prowadzenia zajęć dydaktycznych. W czasie ferii zimowych oraz wakacji letnich szkoła nie prowadzi zajęć, do realizacji których te osoby zostały zatrudnione. Jednocześnie nie korzystają one z systemu urlopu feryjnego przewidzianego dla nauczycieli objętych Kartą Nauczyciela, lecz podlegają przepisom kodeksu pracy i nabywają prawo jedynie do urlopu wypoczynkowego w wymiarze określonym w tym kodeksie. Powoduje to sytuację, w której okresy przerw w nauce znacząco przekraczają przysługujący wymiar urlopu wypoczynkowego, a szkoły nie dysponują rzeczywistą możliwością powierzenia tym osobom pracy odpowiadającej charakterowi ich stanowiska.

Problem ten jest szczególnie widoczny w przypadku specjalistów zatrudnianych wyłącznie do prowadzenia zajęć praktycznych lub przedmiotów zawodowych. W praktyce nie mogą oni świadczyć pracy związanej z nauczaniem uczniów podczas wakacji, gdyż uczniów w szkole nie ma. Jednocześnie obowiązujące przepisy nie przewidują dla tej grupy pracowników rozwiązań analogicznych do urlopu feryjnego nauczycieli. Stąd zatrudnianie tych osób realizowane jest co do zasady na okres 10 miesięcy z uwagi na organizację roku szkolnego, co oczywiście nie jest korzystne dla kandydatów do pracy. I tu dyrektorzy szkół wskazują problem związany z zawieraniem kolejnych umów o pracę na czas określony. Po wyczerpaniu bowiem limitów wynikających z art. 25^1 kodeksu pracy powstaje obowiązek zatrudnienia pracownika na czas nieokreślony. W praktyce prowadzi to do poważnych trudności organizacyjnych. Dyrektorzy szkół stają przed koniecznością zatrudnienia pracownika na cały rok, mimo że w okresie wakacji nie mają możliwości zapewnienia mu pracy odpowiadającej stanowisku specjalisty prowadzącego zajęcia z uczniami.

Jednocześnie wskazuje się, że rozwiązaniem tego problemu nie jest powierzanie takim osobom innych obowiązków w okresie wakacji. Charakter zatrudnienia oraz wymagania kwalifikacyjne są bowiem związane z prowadzeniem zajęć dydaktycznych. Ponadto obowiązujące przepisy prawa pracy i utrwalone orzecznictwo nie pozwalają na obchodzenie regulacji poprzez zawieranie z tym samym pracownikiem 2 odrębnych umów o pracę na różne stanowiska, gdy w rzeczywistości wykonywana praca odbywa się na rzecz tego samego pracodawcy i w ramach tego samego stosunku organizacyjnego.

W konsekwencji szkoły zawodowe znajdują się w sytuacji, w której z jednej strony ustawodawca oczekuje pozyskiwania do nauczania praktyków posiadających doświadczenie branżowe, z drugiej zaś nie zapewnia adekwatnych rozwiązań prawnych uwzględniających specyfikę organizacji roku szkolnego.

W związku z powyższym proszę o odpowiedzi na następujące pytania.

1. Czy Ministerstwo Edukacji Narodowej analizowało problem zatrudniania specjalistów oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu na podstawie przepisów kodeksu pracy w kontekście organizacji roku szkolnego i okresów ferii szkolnych?

2. Jakie rozwiązania przewiduje obecnie MEN dla szkół zatrudniających specjalistów, którzy z uwagi na charakter wykonywanych obowiązków nie mogą świadczyć pracy podczas ferii letnich i zimowych?

3. Czy MEN dostrzega problem wynikający z konieczności stosowania art. 25^1 kodeksu pracy w odniesieniu do tej grupy pracowników, prowadzący do obowiązku zatrudniania na czas nieokreślony osób, którym szkoła nie jest w stanie zapewnić pracy przez cały rok kalendarzowy?

4. Czy resort rozważa wprowadzenie szczególnych rozwiązań prawnych dotyczących zatrudniania specjalistów prowadzących kształcenie zawodowe i praktyczną naukę zawodu, uwzględniających specyfikę organizacji pracy szkół feryjnych?

5. Czy MEN prowadzi analizy dotyczące wpływu obecnych regulacji na niedobór kandydatów do prowadzenia przedmiotów zawodowych oraz praktycznej nauki zawodu?

6. Czy rozważane jest stworzenie odrębnego modelu zatrudnienia specjalistów z rynku pracy, który umożliwiłby szkołom skuteczne pozyskiwanie fachowców bez naruszania zasad prawa pracy i przy jednoczesnym uwzględnieniu organizacji roku szkolnego?

Ewa Monika Kaliszuk
senator RP